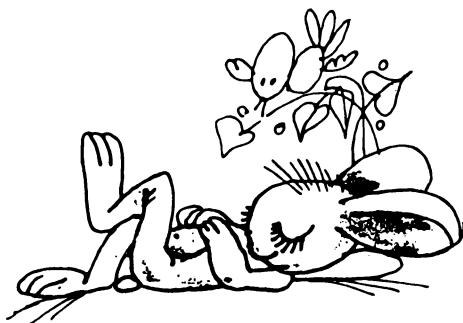

Kass János

Kiváló grafikusunk, Kass János Szegeden született 1927. december 26-án. Tizenkilenc éves korában keramikusként végezte az iparművészeti iskolát. 1946-tól 1949-ig az Iparművészeti, majd két éven át a Képzőművészeti Főiskolán folytatta tanulmányait. Később egy évig Lipcsében a grafikai és könyvművészeti főiskola, a Hochschule für Grafik und Buchkunst hallgatójaként könyvtervezéssel foglalkozott. E négy műhely közül igazában az annak idején *Kozma Lajos* vezette eleven, sodró szellemű Iparművészeti Főiskola nevelte őt grafikussá.

Sokoldalú művész. Gyönyörű *bélyegeket* tervez, főleg — különböző évfordulók alkalmából — nagy magyar írók emlékeztére. A *könyvtervezésben* fölveszi a versenyt legjobb hazai mestereinkkel. Remekbe készült munkája a *Paál László*, valamint a *Markó Károly* művészetét bemutató album. Emellett fölüeny biztosággal használja a *grafika teljes eszköztárát*. Hol színes krétával, hol tussal vagy ceruzával rajzol, fa- és linóleum-metszeteket éppolyan kedvvel készít, mint rézkarcokat, sőt néha szitanyomású lapokkal illusztrál. Alkotóereje javát ugyanis a *könyvillusztrálás* szolgálatára áldozta. Ezen a téren kifejtett, három évtizedes munkásságának méreteit csak akkor tudjuk fölbecsülni, ha belepillantunk azoknak a szerzőknek a névsorába, akiknek művei közül egyet-kettőt, de olykor négyet-ötöt is Kass János illusztrált. A hosszú névsorból nem maradhat említés nélkül: *Aiszóposz, Euripidész, Vergilius, Arany, Babel, Babits, Baude- laire, Cervantes, Defoe, Dickens, Theodor Fontane, Anatole France, Gorkij, Illyés Gyula, Jékely Zoltán, Jókai, József Attila, Juhász Ferenc, a két Karinthy, Krúdy Gyula, Kuprin, Majakovszkij,*

Thomas és Heinrich Mann, Mikszáth, Móricz Zsigmond, Pablo Neruda, Petőfi, Solohov, Alekszej Tolsztoj, Lev Tolsztoj, Turgenyev, Mark Twain és Weöres Sándor. Megközelítőleg másfél-szer ennyi név maradt ki a felsorolásból, de a továbbiakban néhányan még szóba kerülnek.

Kiadóink Kass Jánost — mint látjuk — valósággal elhalmozták a szebbnél szebb feladatokkal, s nyilván azért, mert a legmagasabb igényeknek is mindenkor megfelelt. Ebben igen nagy szerepe volt (és bizvást lesz is) virtuóz rajztudásának és rendkívüli karakterizáló képességének. Még állatábrázolásain is megfigyelhető, miként tud sajátos tulajdonságokat pár vonással megjeleníteni. Rokon ezzel művészalkatának hasonlóképp fontos jellemzője: hajlama a nagyfokú érzékenységet kivánó beleélésre, ugyanis éppen ennek révén tudja hitelesen felidézni a különböző korok bonyolult lelkü hőseit társadalmi háttérükkel együtt. Ezt ragyogóan példázzák *Hamlet*-illusztrációi. De Kass nemcsak az angol későreneszánsz legnagyobb írójának színpadi hőseivel tud azonosulni, hanem ugyanolyan otthonos a gyermeki lélek naiv és tiszta világában. Elég talán *Nagy László* Csodafüü-szarvas című kötetének légiés finomságú és *Zelk Zoltán* meséskönyvének egyszerre gunyoros és angyalian bájos rajzaira hivatkozni.

Végül fel kell hívni a figyelmet Kass János művészetének picassói vonására: az örökös forrongásra, formanyelvének szüntelen megújítására. Hatásosan szemlélteti ezt őt kiemelkedően nagy alkotása. Ezek közé tartoznak *Ivan Goran Kovačić* Tömegsír című művéhez készített rajzai is, amelyek szörnyszerűségükkel a rézkarcok tükröznek. *Az ember tragédiájának* egyes színeit meglevenítő rézkarcain szinte szétvetve a könyv szabta szűk kereteket a zsúfolt madáchi mondanivaló; a *Mózeshez* készült rézkarcait — *Chagall* Biblia-illusztrációinak (nagyon hiteles) füledt légkörével ellentétben — az ószövetségi világ szigora és komorsága ihlette. A *kékszakállú herceg várának* szitanyomású lapjain képi nyelvre átvett balladai tömörséggel szól a bartóki zene, s a *Psalmus Hungaricus* tíz tusrajzán pedig úgy zeng a zoltáros siráma, akárcsak Kodály monumentális kórusművében.

Kass János munkásságának állami elismerése fejeződött ki abban, hogy 1967-ben kinevezték az Iparművészeti Főiskola tanárának, emellett érdemes művész és kétszer kapta meg a Munkácsy-díjat.

Helye kétségkívül ott van nemcsak a magyar, hanem az európai grafika élvonalbeli nagyságai között is.

Kéki Béla